

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvartum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput II. Idem (a) Abbati de Fontib. & Magistro Vicario.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74533](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74533)

TITULUS VII.

De eo qui duxit in matrimonium quam polluit adulterio.

CAPUT I.

Alexander III. (a) *Abbati sancti Albani.*

Propositum est nobis, quod vir quidam O. dum uxorem haberet, sibi aliam hujus rei insciam copulavit, de qua plures filios habuit: sed primam mortuam, nititur ad secundam discedere, afferens quod uxore sua vivente eam non liceret sibi copulare: licet autem in canonibus habeatur, ut nullus copulet in matrimonio quam prius polluerat adulterio, & illam (b) maxime cui fidem dederat uxore sua vivente, vel quæ (c) machinata est in mortem uxoris: quia tamen præfata mulier erat inscia, quod ille aliam uxorem haberet viventem, nec dignum esset, ut prædictus vir, qui scienter contra canones venerat, lucrum de suo dolo reportaret: consultationi tuæ taliter respondemus, quod nisi prædicta mulier (d) divortium perat, ad petitionem viri non sunt ab invicem separandi, cum ex suo delicto videretur commodum reportare.

NOTÆ.

1. (1. *S. Albani.*) Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc tit. cap. 1. & post Concil. Lateran. pag. 6. cap. 1. Duplex monasterium S. Albani refert Yepes cent. 3. chron. D. Benedicti, anno Christi 294. cap. 2. unum in Germania, aliud in Anglia, hoc magnifice dotavit Offa Rex Angliæ, & amplis privilegiis, tam ejus successores, quam Romani Pontifices decorarunt. ut de prioratu Timemuz agens Matthæus Paril. ait: *Gaudet eisdem privilegiis & libertatibus, quibus Ecclesia B. Albani, cui collatum est quicquid fas est conferri alicui in spiritualibus à Summo Pontifice; & à piissimo fundatore ejus Offa, & aliis Regibus Angliæ, in temporalibus, quicquid Regia potestas potuit exhibere.* Plura de eo Yepes dicto cap. 2. Abbati hujus monasterii S. Albani in Anglia missa est præfata epistola, ut jam notavit Cujac. in præfenti.

(b) *Maxime.*] Pro tantum, accepit Abbas in præfenti, quem sequitur Valens hic, num. 3. sed male, ut infra in ratione decidendi dicemus.

(c) *Machinata.*] Sequitur morte, exponit Torrelanca de jure spir. 2. p. cap. 15. sect. 11. num. 5. quia verba legis cum effectu sunt accipienda, cap. relatum, de cleric. non resid. sed verius est, machinationem tantum sufficere, etsi mors naturaliter contingat: non enim hoc casu tantum crimen homicidii, & mortis illarum punitur, sed etiam consilii, c. si qua mulier 31. q. 1. æquali enim pena plectitur sæpe sæpius scelus, & sceleris voluntas, maxime in delictis publicis, l. i. C. ad l. ful. de ambitu, l. 1. ff. de extraor. din. crimin. Maximus Tyrius dissert. 2. ibi: *Machum lex punit, non qui machatus est tantum, sed & qui voluit.*

(d) *Divortium perat.*] Quatenus maritus in præfenti specie teneatur stare matrimonio, mulier verò divortium petere possit, Barbosa hic, & voto 11. num. 17. exponit.

CAPUT II.

Idem (a) *Abbati de Fontib. & Magistro Vicario.*

Significavit nobis O. Andegavensis (b) parochianus Eboracen. Ecclesiæ per Vv. fratrem suum, quod Vv. de Romare, qui est ex hac luce subtractus, cum coëgit, quod H. mulierem duceret in uxorem: cum autem vincula, & carcerem evasisset, aliam in uxorem accepit, de qua filios procreavit: postea verò idem O. à præfata H. coram Venerabili fratre nostro Eboracen. Archiepiscopo, A. S. L. tractus in causam, ab eo coactus est juramento firmare quod ad illam, quam sponte in uxorem acceperat, non accederet, donec lis esset judicio ecclesiastico terminata. Cæterum quia priusquam de causa cognosceretur legitime, prænominata H. diem clausit extremum, prædi-

D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. IV.

M 2

Qu

Etus O. ad eam de qua filios habuerat, reverti non audeat. Inde est quod d. v. p. A. f. p. m. quat. rei veritate inquisita diligenter, & cognita, si vobis confiterit, quod eidem O. tanta vis illata fuerit, ut predictam H. juraret in uxorem accipere, & quod non sponte in eam consenserit, nec post praestitum iuramentum ipsam carnaliter cognoverit, propter hoc non dimittatis, quin ad illam, quam postea in uxorem accepit, revertendi liberam appellatione remota tribuatis facultatem. Verum si pronomi-natus O. in praefatam H. sponte consensit, vel post praestitum sacramentum, quod ipsam in uxorem acciperet, carnaliter eam cognovit, sibi ne ad secundam revertatur, sub interminatione anathematis inhi-beatis, dantes ei licentiam aliam, si voluerit, ducendi uxorem.

NOTÆ.

- i. (a) **D**E Fontibus.] Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc titulo. cap. 2. & post Concil. Lateran. p. 6. cap. 13. Pontium monasterium est in Anglia, Ordinis Cisterciensis, cujus fundationem his verbis refert Gulielmus Neubrig. lib. 1. cap. 14. Inter caetera bona opera, quae operatus est sancta recordationis Trustinus Eboracensis Archiepiscopus, pio ejus studio, & religiose industria potissimum attribuenda est fundatio, atque proventus celeberrimi monasterii Fontanensis, cujus memorandi operis talis fuisse occasio perhibetur. Quidam Eboracenses Monachi, numero duodecim, vel tredecim, ferventes spiritu, & scrupulosam habentes conscientiam, dum acutius inspicerent, quod juxta traditiones, vel Clumacenses, vel alias consimiles religiosam quidam vitam ducerent, sed B. Benedicti regulam, quam pro-

fitabantur, minus ad litteram observarent, aliquid melius, fortiusque acturi (nam Cisterciensis Ordinis, qui nuper esse coeperat, fama jam celebris erat:) suum monasterium reliquerunt; quorum studium, zelumque venerabilis Trustinus amplexus, egressos paternè suscepit, maternæ pietatis sinu fovit, & in suis penetralibus pro tempore occultatos, donec eis prout animo conceperat, provideret, tandem in loco pascuae collocavit, & vocatur locus ille Fontes, ubi ex tunc & deinceps, tanquam ex fontibus Salvatoris, tam multi hauerunt aquas salientes in vitam aeternam. Alia de ipso monasterio tradit Manrique annal. Cisterciens. anno 1132. capite 9.

(b) Parochianus.] Qui patria Andegavensis erat, licet tunc moraretur in Anglia, & erat Parochianus Archiepiscopi Eboracensis; nam & aliquando Andegavenses paruerunt Regi Anglorum, ut notat Cujac. hic.

2.

CAPUT III.

Idem (a) Bavarensi Episcopo.

Super eo verò, quod de latore praesentium tuis litteris quaesivisti, an liceat cum ea sibi matrimonium contrahere, quam aliâ uxore suâ vivente, sibi de facto matrimonio copulavit, tuæ sollicitudini duximus respondendum, quod si adultera est in mortem alterius aliquid machinata, sive iste fidem dederit, quod eadem defunctâ hanc esset ducturus, secundum canones ab ejus consortio perpetuò prohibetur, & hæc prohibitio perpetuò est observanda.

NOTÆ.

- i. (a) **B**avarensi.] Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc titulo. cap. 3. & post Concil. Lateran. p. 6. cap. 16. & in hac sexta collectione legitur Baran. sed cum in dicta prima collectione addatur pars capituli quoniam, qui textus extat secundus in ordine sub titulo sequenti, de conjugio leproforum; & ibi habeatur Bajonensi, non est cur in praesenti textu etiam non legamus Bajonensi, siquidem in praesenti refertur secunda pars illius textus. Bajona Galliae civitas est, murorum & aggerum firmata munimentis; tutissimum est Galliarum propugnaculum: Senecalli

Prætorio, & portu celebri (ad quem naves extorta Europa conveniunt) decorata est. Sunt qui à Bojis antiquis Bojonam, sive Bajonam dictam putant, cum olim Lapurda diceretur, ubi erat Romanorum praesidium: immò & hodie non multum ab ea distat Praefectura Lapurdensis, quæ in jure dicendo tribunal Bajonense tanquam fori majoris imperium veneratur, ut refert Papirius. Mafonius in descriptione Galliae, fol. 611. alias hujus nominis origines referunt Arnaldus in notis utriusque Vascon. lib. 3. cap. 13. Scaliger ad Ausonum lib. 2. cap. 7. Fratres Sarmat. tom. 2. Gal. Habet Ecclesiam Cathedrali D. Mariæ dicatam, cujus Praefuli Ademaro missa est praesens decisio.